

HÀNH TRANG VÀO ĐỜI

- Hãy mua sách in hợp pháp để ủng hộ các Đơn vị xuất bản và các Tác giả.

**If You Don't Know Where You're Going, You'll
Probably End Up Somewhere Else**

By David P. Campbell

Copyright © 1974, 2007 by Ave Maria Press, Inc.

Vietnamese Edition © 2008 by First News – Trí Việt.
Published by arrangement with Ave Maria Press, Inc.
All rights reserved.

**If You Don't Know Where You're Going, You'll
Probably End Up Somewhere Else**

— HÀNH TRANG VÀO ĐỜI —

Công ty First News - Trí Việt giữ bản quyền xuất bản và phát hành ấn bản tiếng Việt trên toàn thế giới theo hợp đồng chuyển giao bản quyền với Ave Maria Press, Inc.

Bất cứ sự sao chép nào không được sự đồng ý của First News và Ave Maria Press đều là bất hợp pháp và vi phạm Luật Xuất bản Việt Nam, Luật Bản quyền Quốc tế và Công ước Bảo hộ Bản quyền Sở hữu Trí tuệ Berne.

CÔNG TY VĂN HÓA SÁNG TẠO TRÍ VIỆT - FIRST NEWS

11H Nguyễn Thị Minh Khai, Quận 1, TP. Hồ Chí Minh
Tel: (84.8) 822 7979 - 822 7980 - 823 3859 - 823 3860
Fax: (84.8) 822 4560; Email: triviet@firstnews.com.vn
Website: www.firstnews.com.vn

DAVID P. CAMPBELL

HÀNH TRẠNG VÀO ĐỜI

Biên dịch:

NGỌC QUỲNH - MINH TƯỞI - NGỌC HÂN

First News

NHÀ XUẤT BẢN TỔNG HỢP TP. HỒ CHÍ MINH

LỜI GIỚI THIỆU

Cuộc đời là một hành trình. Trên hành trình ấy chúng ta không thể kiểm soát được hết những gì sẽ xảy ra, nhưng chúng ta có thể lựa chọn cho mình một lối đi riêng. Mỗi ngã rẽ trong đời đều cất giấu những bí ẩn thẳm sâu. Ở đó có khi là niềm vui, sự đam mê, cũng có khi lại là nỗi buồn, sự chán nản và thất vọng.

Làm thế nào để biết được đâu là con đường dẫn đến thành công và hạnh phúc? Điều đó phụ thuộc vào chính bạn. Bản thân bạn chứ không phải ai khác là người nắm giữ tương lai của chính mình. Thay vì chỉ chú trọng đến việc thực hiện những kỳ vọng của người khác, bạn nên chủ động phát huy những giá trị của bản thân. Hãy xác định mục tiêu cụ thể để phấn đấu, đồng thời tự tạo ra những cơ hội lựa chọn mới cho bản thân.

Khi không hiểu rõ điều gì là thực sự cần thiết, mọi thứ với bạn sẽ dễ trở thành vô nghĩa. Tương tự, khi không xác định được mình đang đi đâu, con đường bạn đi sẽ trở nên mịt mù, bất trắc. Thành công và tương lai phụ thuộc vào lựa chọn hôm nay. Bởi vậy,

hãy chuẩn bị cho mình những hành trang cần thiết để vững tin trên con đường phía trước.

Đây cũng là thông điệp mà tác giả David P. Campbell muốn gửi đến bạn đọc qua cuốn **Hành trang vào đời**.

Là một nhà tâm lý, David P. Campbell còn được biết đến trong vai trò một chuyên gia nổi tiếng thế giới ở lĩnh vực định hướng nghề nghiệp. Bên cạnh việc khuyến khích mọi người hãy làm những gì mình thực sự quan tâm và yêu thích, **Hành trang vào đời** còn giúp bạn có những định hướng về nghề nghiệp sao cho phát huy được hết thể mạnh của bản thân. Quan trọng hơn, nếu bạn là người không thích chờ đợi cơ hội đến với mình một cách thụ động, cuốn sách sẽ gợi mở cho bạn những cách thức tự tạo dựng cơ hội cho bản thân.

Từ quá trình nghiên cứu đặc điểm tâm lý cũng như qua khảo sát thực tế, David P. Campbell đã đưa ra những luận điểm chặt chẽ, logic và dễ nắm bắt. Thông qua đó, bạn đọc, đặc biệt là những độc giả trẻ tuổi đang đứng trước lựa chọn nghề nghiệp, có thể tích lũy thêm nhiều kinh nghiệm để vững bước vào tương lai.

Chúc các bạn luôn thành công trên con đường mình lựa chọn!

- **First News**

GIÁ TRỊ CỦA HÀNH TRANG VÀO ĐỜI

Quyển sách thật tuyệt! David Campbell đã mang lại cho tôi lời khuyên thật sự ý nghĩa, làm tôi thêm tự tin và phấn khởi trước ngưỡng cửa đại học.

Georgene Clements
Richmond, Virginia

Hành trang vào đời chỉ ra những cánh cửa trên hành trình đi đến tương lai, dù bạn đang ở độ tuổi nào đi chăng nữa.

Emily Coats
Fort Smith, Arkansas

*Mỗi ngày chúng ta tất bật với biết bao công việc mà quên đi những lựa chọn của bản thân. **Hành trang vào đời** cho ta thấy mỗi quyết định của chúng ta đều rất quan trọng và những yếu tố bên ngoài có nhiều ý nghĩa hơn là ta tưởng.*

Maggie O'Neill
Memphis, Tennessee

*Triết lý của giáo sư Campbell rất thực tế và dễ nắm bắt đối với độc giả. **Hành trang vào đời** thật hữu ích cho những ai đang cần những lời khuyên thiết thực trong việc phát huy những thế mạnh của bản thân.*

Rob Funkhouser
Richmond, Indiana

Tiến sĩ David Campbell đã đưa ra những lời khuyên tốt nhất trong việc sử dụng các mục tiêu như một công cụ để xây dựng tương lai. Tôi mong những bạn chưa chắc chắn về tương lai của mình sẽ đọc được cuốn sách này. Nó sẽ tạo động lực thúc đẩy họ lập kế hoạch cho tương lai và thực hiện thành công mục tiêu.

Toraneke Hampton
Memphis, Tennessee

Quyển sách cung cấp những lời khuyên tuyệt vời cho những ai chuẩn bị bước vào ngưỡng cửa đại học và thế giới việc làm.

Luci Osby
Richmond, Virginia

*Bạn không thể kiểm soát được tất cả mọi điều xảy đến với bạn, nhưng David Campbell có thể giúp bạn xác định con đường mà bạn quyết định đi trong tương lai. Tương lai nằm trong tay bạn, và **Hành trang vào đời** sẽ chỉ cho bạn cách quyết định nên đi về đâu và làm thế nào để đến được nơi đó.*

John Purcell

Richmond, Indiana

Quyển sách rất tuyệt. Nó giúp tôi tạo ra cơ hội và thử nghiệm năng lực của mình trên nhiều lĩnh vực.

April Stec

Fort Smith, Arkansas

Quyển sách giúp ta hiểu thêm rằng tương lai không tự đến, mà nó do chúng ta tạo ra.

Christine Donovan

Đại học Notre Dame

Tiến sĩ Campbell mang đến những lời khuyên vừa dí dỏm vừa thú vị, lại rất thực tế trong những câu hỏi gợi ý để bạn định hướng con đường đi đến tương lai.

Erin Hollister

Sinh viên Trường Bethel

“Xin hãy cho tôi biết
tôi nên đi lối nào?”

- Alice hỏi.

“Điều đó còn tùy vào việc cậu
muốn đi đâu.” - Chú mèo trả lời.

“Tôi không quan tâm
đó là nơi nào.”

“Thế thì đi lối nào không
còn quan trọng nữa.”

- Chú mèo lắc đầu.

“Đủ xa để tôi có thể
đến một nơi nào đó.”

- Alice giải thích thêm.

“Ồ, thế thì chắc chắn cậu sẽ
làm được, khi và chỉ khi cậu
đi đủ xa!”

- Lewis Carroll

Trích Alice lạc vào xứ thần tiên

Chương 1

KHỞI ĐẦU HÀNH TRÌNH

*K*hi không ý thức được đâu là điều mình mong muốn và điều gì là cần thiết cho cuộc sống của mình, người ta rất dễ vấp ngã trên đường đời. Vấn đề đặt ra là làm thế nào để biết được mình muốn gì? Nhất là khi ta đang bị quan, chán nản và mất định hướng. Làm thế nào để xác định điều gì thật sự quan trọng đối với tương lai của mình?

Sau khi phỏng vấn hàng trăm người về mục tiêu và mơ ước của họ, đồng thời khảo sát hàng

ngàn người về định hướng nghề nghiệp, tôi khám phá ra rằng bên cạnh sự sống, có một thứ mà hầu hết mọi người đều mong muốn sở hữu, đó là *cơ hội được chọn lựa*.

Điều **bì kịch** nhất
trong **cuộc sống** là
không được **lựa chọn**.

MỖI SỰ LỰA CHỌN - MỘT CẢNH CỬA MỚI SẼ MỞ RA

Cuộc sống không được lựa chọn là cuộc sống nghèo nàn và áp đặt. Cuộc sống thiếu vắng ước mơ, chỉ toàn ngổ cụt là cuộc sống đánh mất niềm tin và hy vọng. Ngược lại, cuộc sống thú vị là một cuộc sống với nhiều cơ hội. Vậy, nếu cho bạn lựa chọn một trong những tặng phẩm sau, bạn sẽ chọn lựa điều gì?

- Có một công việc thú vị.
- Có một cuộc hôn nhân hạnh phúc.
- Điều hành công ty (hoặc xí nghiệp, nông trại, tòa soạn) riêng.
- Sống tách biệt trong một ngôi làng bình yên, tuyệt đẹp ở ven biển.
- Vui chơi cùng đám bạn chí cốt.
- Có một căn nhà đầy đủ tiện nghi ở ngoại ô.
- Sống trong một căn hộ hiện đại ở trung tâm thành phố sầm uất.
- Có thời gian và tiền bạc đi tham quan các kỳ quan trên thế giới.
- Có một gia đình hạnh phúc.
- Có sức khỏe tốt.

- Là một chuyên gia được nhiều người ngưỡng mộ.
- Có nhiều tiền để chăm lo cho con ăn học, mua những tác phẩm nghệ thuật và làm từ thiện.
- Có địa vị trong bộ máy chính quyền và có sức ảnh hưởng đối với những vấn đề mang tầm cỡ quốc gia.
- Có những tác phẩm nghệ thuật để đời, hoặc những phát minh khoa học vĩ đại, để ra một sáng kiến nào đó giúp ích cho thành phố.

Chắc chắn những tặng phẩm kể trên rất hấp dẫn đối với bạn. Thậm chí bạn có thể trả lời: *“Tôi muốn có được tất cả những món quà tuyệt vời đó, ngay lập tức, hoặc tuần tự – đều tốt!”*. Khi thốt lên câu nói ấy, cũng có nghĩa là bạn đang muốn có thật nhiều cơ hội, nhiều sự lựa chọn cho cuộc sống của mình.

Đây cũng chính là thông điệp cuốn sách muốn gửi tới bạn. Bạn sẽ nhận ra rằng *cuộc sống không được lựa chọn là cuộc sống đầy bi kịch*. Bởi vậy, cần lên kế hoạch cho tương sao cho những cơ hội mới không ngừng mở ra. Điều này đặc biệt quan trọng, nhất là khi bạn không biết chắc mình đang muốn gì. Với một số người, khi mất phương

hướng, họ dễ rơi vào tình trạng buông xuôi, không làm gì cả, và vô tình họ đang tự giới hạn những cơ hội thay đổi cuộc sống. Do đó, ngay cả khi chưa xác định được điều gì phù hợp với mình, bạn vẫn nên có những hành động giúp bản thân có thêm nhiều lựa chọn cho mai sau.

MỤC TIÊU LÀM PHONG PHÚ THÊM SỰ CHỌN LỰA

Làm thế nào để biết được mình có nhiều cơ hội lựa chọn trong tương lai?

Trước hết bạn cần xây dựng cho mình những mục tiêu để không bị mất phương hướng. Tất nhiên, đó phải là những mục tiêu chính đáng. Bình thường, một người nào đó khi được hỏi rằng họ muốn gì cho cuộc sống của mình, họ sẽ đưa ra những mục tiêu khá cụ thể, chẳng hạn: được học hành đến nơi đến chốn, có công việc thú vị, một cuộc hôn nhân hạnh phúc, một gia đình hòa thuận, được đi du lịch khắp nơi, có nhiều tiền, có địa vị cao trong xã hội, v.v.

Tuy nhiên, có hai lý do cho thấy những mục tiêu trên không thật sự hữu dụng trong việc lên kế hoạch cho một cuộc sống hoàn hảo.

Thứ nhất, những mục tiêu này quá cứng nhắc, không thể thay đổi, trong khi cuộc sống thì ngược lại – luôn luôn vận động. Chẳng hạn, bạn muốn có một công việc thú vị, tức một công việc nào đó khiến bạn thật sự hài lòng; hay bạn khao khát có một cuộc hôn nhân tốt đẹp, nghĩa là một khi tìm được người thích hợp để lập gia đình, bạn sẽ sống hạnh phúc mãi mãi. Nhưng trên thực tế, cuộc sống của chúng ta không vận hành như thế. *Tất cả các mục tiêu sẽ bị lu mờ dần theo thời gian nếu không được làm mới bằng một cách nào đó.* Một công việc dù năm đầu tiên có thú vị đến mấy đi nữa cũng sẽ giảm dần ở năm năm sau nếu không được làm mới. Sau mười năm nó sẽ trở nên nhàm chán, và biến thành địa ngục sau hai mươi năm. Tương tự, trong hôn nhân cũng vậy, tỷ lệ ly hôn phản ánh rõ nét những cuộc hôn nhân thất bại. Điều này minh chứng một thực tế là có không ít cặp vợ chồng bắt đầu cuộc sống gia đình với một tình yêu say đắm tưởng không gì có thể chia cắt được, nhưng rồi tình cảm đó vẫn có thể mai một theo thời gian nếu không được làm mới, hâm nóng.

Lý do thứ hai khiến những mục tiêu cụ thể không nên là mối quan tâm hàng đầu bởi vì sau khi ta đạt được chúng rồi, những mục tiêu ấy sẽ

không còn quan trọng nữa. Chẳng hạn, bạn ước mơ có bằng cấp, chức vụ, kiếm được nhiều tiền, kết hôn với một người đầy quyền lực, hoặc giành huy chương vàng trong thể thao... Tất cả khiến bạn phấn đấu hết mình. Kết quả đạt được ban đầu khiến bạn rất vui sướng, hãnh diện, nhưng cảm giác đó không tăng lên mà dần phai nhạt theo thời gian. Nhà thơ Emily Dickinson từng viết: *“Thành công là điều tuyệt vời nhất đối với những ai chưa một lần thành công”*. Adam Smith cũng phát biểu điều tương tự trong *The Money Game* – một quyển sách nổi tiếng khuyến khích mọi người tham gia thị trường chứng khoán: *“Không có một mục tiêu cụ thể nào có thể duy trì mãi sau khi ta giành được nó”*.

Mục tiêu là cần thiết, tất nhiên, nhưng điều đó không có nghĩa mục tiêu là cái đích cuối cùng. Các mục tiêu chỉ hữu dụng khi chúng có thể giúp bạn tiến bộ.

Cũng như Alice trong *Alice lạc vào xứ sở thần tiên*, hầu hết chúng ta đều có cảm giác mình muốn đi đến *“một nơi nào đó”*. Tuy nhiên, để biết được đó là nơi nào thì đòi hỏi ta phải trải nghiệm, nói cách khác là phải dấn thân trên hành trình đến nơi cất giấu những bí ẩn mà ta mong muốn kiếm tìm.

Chúng ta **luôn** ở trên một
con đường nhiều ngã và ta
phải chọn một đích đến
cho mình.

Các phương tiện truyền thông như truyền hình, sách vở, phim ảnh... có thể dạy ta nhiều điều bổ ích, nhưng đừng nhầm lẫn thế giới vốn được thêu dệt ấy với cuộc đời thực mà ta đang sống.

Không như một bộ phim, một chương trình truyền hình hay một cuốn tiểu thuyết, cuộc đời chẳng bao giờ có đoạn kết. Cho dù ngày cuối tuần có thăm hại mấy đi chẳng nữa thì thứ hai cũng sẽ đến và mọi thứ vẫn phải tiếp tục diễn ra. Trong phim, mặt trời có thể mọc, mặt trăng có thể lên, đoạn phim có thể kết thúc bằng hình ảnh những đôi tình nhân tay trong tay bước xa dần trên con đường thẳng tắp... Nhưng trong đời thực, đôi tình nhân ấy có thể sẽ phải bắt đầu một ngày mới của mình trong một khu nghỉ mát đất đỏ nhưng lại chẳng có kem đánh răng và họ không biết làm cách nào để tẩy đi cái mùi thức ăn với đủ thứ gia vị của tối qua ra khỏi hơi thở của mình!

Không câu nệ vào “đoạn kết” của vấn đề là một trong những bước quan trọng nhất để bạn lên kế hoạch một cách thực tế hơn. Nhiều người rất khó chấp nhận điều này, hy vọng ví dụ dưới đây có thể giúp bạn hiểu rõ hơn.

Một người phụ nữ trẻ đặt ra mục tiêu hạnh phúc cho mình là có một cuộc hôn nhân tốt đẹp, công việc ổn định, gia đình hòa thuận thương yêu nhau trong một mái nhà xinh xắn. Nhưng khi đã có những điều đó rồi, cô lại cảm thấy thật bất hạnh, bởi tuy gia đình cô hòa thuận yêu thương nhau nhưng chồng cô thường bù đầu với công việc, còn các con thì luôn bỏ cô ở nhà một mình; cô nhận ra rằng mình chán ngấy công việc quen thuộc trong nhiều năm của mình, và căn nhà cần được quét dọn hàng tuần chỉ là một trách nhiệm đè nặng lên vai cô.

Cuộc sống rất phức tạp - nhờ vậy mà nó luôn bất ngờ, thú vị. Do đó, mỗi chúng ta cần phải giữ cho mình lối suy nghĩ làm chủ được sự phức tạp đó và lên kế hoạch linh hoạt để đạt được mục tiêu trong sự biến thiên của cuộc sống. Với lối suy nghĩ này, thay vì trông chờ vào một kết thúc có hậu như ta ước ao, hãy tin rằng cuộc sống là một hành trình không có điểm dừng, đồng thời có rất nhiều ngã rẽ khác nhau. Con đường mà bạn đang đi thể hiện cuộc sống mà bạn mong muốn, những nhánh rẽ là những hướng đi mới bạn có thể lựa chọn – công việc mới, sở thích mới, nơi ở mới... Quyết định của bạn sẽ ảnh hưởng đến tất cả những lựa chọn

khác trong tương lai, vì hai con đường mở ra từ hai nhánh khác nhau sẽ chẳng bao giờ giống nhau.

Mỗi nhánh đường có một cánh cửa, và cánh cửa sẽ chỉ mở ra cho bạn khi bạn hội đủ những điều kiện thích hợp. Do đó, trên mỗi hành trình, bạn hãy tự xác định xem đó là con đường mình nên đi tiếp, hay nên chấm dứt để bắt đầu một hướng đi mới. Để xác định, bạn có thể dựa vào hai yếu tố sau: *hướng đi ấy có rộng mở cho bạn hay không*, (điều này phụ thuộc vào khả năng của chính bạn); và *liệu bạn có muốn bước qua cánh cửa đó hay không, ngay cả khi nó đã được mở*.

Bí quyết để lên kế hoạch cho cuộc sống nhằm tối đa hóa cơ hội là trau dồi những “tài sản” nổi trội nhất của bản thân – đó là những thế mạnh riêng có ở mỗi người, đặc biệt là về năng lực. Khi đó, chắc chắn sẽ có rất nhiều cánh cửa rộng mở chào đón bạn. *Tất cả chúng ta đều muốn quyền chọn lựa nằm trong tay mình, chứ không phải trong tay những kẻ gác cổng.*

Tất nhiên, con đường và cánh cổng ở đây chỉ là những hình ảnh mang tính tượng trưng. Chúng tượng trưng cho những lựa chọn bạn sẽ gặp trong cuộc sống. Có thể chúng mang tên các

ngành nghề như: bác sĩ, luật sư, nông dân, đầu bếp; hay những nơi sống như: thành phố, tỉnh lẻ, đồng quê, ngoại quốc; hoặc hoàn cảnh sống như: kết hôn với một người thuộc dòng dõi hoàng tộc, được nổi tiếng với thật nhiều tiền, là một chính trị gia có sức ảnh hưởng mạnh mẽ, có một cuộc sống yên tĩnh, tiện nghi trong ngôi nhà xinh xắn, v.v.

Những con đường ấy có rộng mở chào đón bạn hay không còn tùy thuộc vào các “tài sản” của bạn, như trình độ học vấn, kinh nghiệm, kỹ năng, mối quan hệ của gia đình, thậm chí có thể là ngoại hình, và trên tất cả, đó chính là sức khỏe. Ví dụ, nếu muốn đi theo con đường “y khoa”, bạn cần theo học những khóa đào tạo phù hợp với ngành nghề. Nếu muốn làm “nông nghiệp”, bạn cần được thừa hưởng một nông trại nào đó, hoặc phải biết đầu tư mở rộng diện tích đất đai trồng cấy, chọn giống và những loại cây trồng phù hợp. Nếu muốn sống ở nước ngoài, bạn cần tìm một công việc có nhiều cơ hội xuất ngoại, như ngoại giao, giám đốc của một công ty đa quốc gia, thông dịch viên, hoặc nhà khoa học, và chắc chắn bạn phải sử dụng ngoại ngữ lưu loát, có một khoản tiền để có thể định cư, tạo lập

cuộc sống ở môi trường mới và thêm một yếu tố nữa – đó là vận may. Có thể nói, *hầu hết các con đường chỉ rộng mở cho những ai hội đủ những “tài sản” thích hợp, và luôn có động cơ phấn đấu.*

Để đạt được mục tiêu và
để có thật nhiều cơ hội,
bạn phải có nhiều “tài sản”,
càng nhiều càng tốt.

- David Campbell

Với những người cảm thấy con đường phía trước thật mập mờ thì cũng đừng vội chán nản, bởi chẳng ai có thể chắc chắn được rằng con đường mình chọn sẽ đi về đâu, cũng không ai có thể thấy hết những nhánh rẽ cuộc đời trong tương lai. Tuy nhiên, đừng quên rằng chính những “tài sản” của bạn sẽ quyết định cánh cửa phía trước có mở ra hay không. Do đó, nếu hiện tại bạn đang bị mất phương hướng, hãy bắt đầu

tạo ra những cơ hội lựa chọn trong tương lai bằng cách bổ sung “tài sản” cho bản thân. Càng có nhiều “tài sản”, sẽ ngày càng nhiều cánh cửa mở ra chào đón bạn, và nhờ đó bạn sẽ có thêm rất nhiều cơ hội lựa chọn.

Làm cách nào để mở cánh cửa dẫn ra những con đường mới? Ở Chương kế tiếp, chúng ta sẽ đi tìm lời đáp cho vấn đề này. Sơ lược thì chúng ta có thể nói, trình độ học vấn mở ra những con đường mới, kinh nghiệm mở ra những con đường mới, tài năng mở ra những con đường mới, mối quan hệ rộng rãi mở ra những con đường mới, sức khỏe tốt mở ra những con đường mới, bản tính thông minh, sáng tạo, kiên trì, khả năng lãnh đạo hoặc những thói quen tốt – mở ra những con đường mới.

Vậy, vấn đề tuổi tác có ảnh hưởng đến cơ hội và những lựa chọn cho tương lai của bạn hay không?

Có thể nói, cùng với quá trình trưởng thành, mỗi chúng ta bước qua rất nhiều cánh cổng dẫn đến những con đường khác nhau. Nhưng đôi khi do không nhận thấy hết được khả năng của bản thân nên ta bỏ lỡ nhiều cơ hội trong cuộc

sống. Ví dụ, ngay từ lúc sáu tuổi bạn đã được bố mẹ định hướng rằng phải trở thành một nghệ sĩ dương cầm. Từ đó, bạn cắm cúi tập luyện mà không nhận thấy con đường ấy chẳng bao giờ mở ra với mình. Hay nói cách khác, bạn không hội đủ năng khiếu bẩm sinh để trở thành một nghệ sĩ dương cầm thực thụ. Nên nhớ rằng, không có quyết định nào là chắc chắn cả. Ngay cả quyết định đầu tư luyện tập để trở thành nghệ sĩ piano cũng chỉ là một quyết định để bạn bắt đầu đi trên con đường đó. Những con đường khác vẫn tiếp tục hiện ra, một vài cánh cửa trong số đó mở rộng, số khác thì khóa kín. Một lần nữa nó phụ thuộc vào khả năng của bạn.

Buồn phiền về tuổi tác
chẳng có ích lợi gì.

Bạn không thể quay ngược
thời gian, cũng không thể ngăn
chặn quá trình lão hóa.

- David Campbell

Mặt khác, có những con đường chỉ dành cho những người từng trải; chẳng hạn, điều kiện đầu tiên cho những người tham gia ứng cử tổng thống ở Mỹ là họ phải trên ba mươi tuổi. Trong cuộc sống có rất nhiều giới hạn, nhưng nhìn chung, giới hạn về tuổi tác sẽ không tương ứng với những kinh nghiệm mà bạn tích lũy được. Chẳng hạn, hầu hết những chính trị gia nổi tiếng đều ở độ tuổi ngũ tuần và lục tuần, không phải vì bất kỳ giới hạn thông thường nào mà vì muốn có được một nền tảng chính trị vững chắc để thắng lợi trong các cuộc tuyển cử, đòi hỏi họ phải bỏ ra nhiều năm trau dồi.

Buòn phiền về tuổi tác chẳng có ích lợi gì; bạn không thể thay đổi được nó, càng không thể ngăn cản quá trình lão hóa. Điều bạn có thể làm là xác định khi nào mình đủ chín chắn để quyết định lối đi mới cho bản thân – thời điểm mà bạn nhận thấy mình có đủ những phẩm chất và khả năng cần thiết để mở cánh cổng dẫn vào con đường mà bạn muốn dần bước.

Và để có được ngày đó, bạn cần phải lên kế hoạch.

LÊN KẾ HOẠCH

Trong lần phỏng vấn một người đàn ông thành đạt, tôi hỏi ông rằng:

- Điều gì đưa ông đến thành công? Làm thế nào mà ông có thể đạt đến đỉnh vinh quang như vậy?

Người đàn ông mỉm cười, trả lời:

- Vận may cũng có, nhưng điều quan trọng là phải lên kế hoạch cho mình. Tôi luôn là người hoạch định kế hoạch cho bản thân.

- Thế ông bắt đầu làm điều đó từ khi nào?

- Thời tôi còn đi học – nhưng tôi có cảm giác như nó vừa mới xảy ra ngày hôm qua. Thời đó, tôi sống trong ký túc xá với một cậu bạn quê ở Iowa. Một hôm, khi tôi cùng đám bạn đang ngồi tán gẫu về thể sự thì cậu ta bước vào, gương mặt lộ rõ niềm hân hoan. Nhưng cậu chẳng nói lời nào mãi cho đến khi mọi người đã lần lượt ra về, cậu mới buột miệng: *“Gia đình tớ vừa mới trở nên giàu có! Mẹ tớ gọi điện báo rằng, sáng này khi kiểm tra hộp thư, bà phát hiện một tờ ngân phiếu trị giá nửa triệu đô-la!”*.

Lúc ấy, sau một thoáng sửng sốt, trong tôi chợt dâng lên cảm giác đổ kỵ. Tôi hỏi cậu ấy làm thế nào mà chuyện này xảy ra được. Bạn tôi lắc đầu: *“Tớ cũng không hiểu nổi, nhưng tớ đoán là ba tớ đã mua cổ phần của một công ty nhỏ nhiều năm trước đây rồi quên bằng nó đi. Công ty đó vừa mới được một công ty lớn hơn mua lại, và đó là phần ông được chia”*.

Tối đó tôi đã trần trọc với biết bao thắc mắc hiện lên trong đầu: *“Tại sao điều đó đến với gia đình cậu ấy mà không phải là gia đình mình? Tại sao người may mắn không phải là mình chứ?”*. Cuối cùng, tôi cố gắng phân tích những điều ấy một cách có hệ thống. Tôi nghĩ: *“Liệu có một tình huống tương tự xảy ra và mang đến cho mình vận may bất ngờ như thế không?”*. Nhưng rồi tôi thất vọng nhận ra rằng đó chỉ là một ảo tưởng. Gia đình và bản thân tôi không có cổ phần nào để mong một ngày nó tăng giá cao như thế. Tôi cũng không có đất để hy vọng trong một dịp tình cờ nào đó có người phát hiện ra nó là một quặng dầu mỏ hay kim cương. Tôi không có những bức tranh để hy vọng sau này chúng sẽ trở thành những họa phẩm quý giá. Tôi không có tài năng gì nổi trội để một ai đó, bằng cách

nào đó có thể đẩy tôi lên thành người nổi tiếng. Tóm lại, tôi chẳng có gì đặc biệt. Nhưng cũng ngay tại thời điểm đó, trên chiếc giường ở ký túc xá, tôi đã tự chấn chỉnh bản thân: *“Charlie, nếu muốn có một điều gì đó tươi sáng đến với cuộc đời này, hãy tự gieo hạt, và tốt nhất là gieo thật nhiều hạt vì mày không thể biết trước hạt nào sẽ nảy mầm”*. Đó chính là cột mốc đánh dấu sự thay đổi lối sống, suy nghĩ và cả cuộc đời tôi sau này. Tôi cố gắng gieo thật nhiều hạt – những niềm tin và cơ hội. Một số hạt đó đã đâm chồi, và tạo ra tôi của ngày hôm nay.

Kinh nghiệm của người đàn ông thành đạt trên về sau được một sinh viên giúp tôi biến thành những lý lẽ súc tích hơn. Cô gái trẻ này, dễ thương, lanh lợi và đầy nhiệt huyết, đã nói với tôi rằng: *“Thưa giáo sư, nếu thầy muốn một điều gì đó xảy ra, hãy cho nó một không gian”*. Cô đưa hai tay ra trước, nắm chặt chúng lại và từ từ mở ra: *“Thầy có thấy khối bóng gòn đang bung ra trên tay em không? Chúng đang lớn dần lên đấy!... Em nghĩ, cho dù điều chúng ta muốn là gì đi nữa thì ta phải tạo cho nó một không gian”*. Trí tưởng tượng thú vị và đầy thuyết phục của cô học trò khiến tôi cũng phải bất ngờ.

Cả cô gái trẻ này và vị doanh nhân thành đạt nọ đều là những người biết lên kế hoạch để tạo nên kỳ tích cho cuộc đời mình. Không đứng dung đứng bên lề cuộc đời chờ đợi mọi việc xảy đến với mình, họ biết tìm kiếm, lên kế hoạch, và dẫn thân hành động.

Nếu bạn **MUỐN** một điều gì đó xảy ra, hãy tạo cho nó tất cả các điều kiện cần thiết.

- (Lời một Sinh viên thông minh)

Dưới đây là một số điều bạn cần lưu ý để xây dựng được những kế hoạch toàn diện và thực tế cho cuộc sống của mình.

1. Kế hoạch phải là một việc gì đó nằm trong khả năng. Bạn không thể lên kế hoạch thực hiện một việc nào đó mà trong thực tế, bạn không có cách gì hoàn thành được. Điều này đã được người xưa nhắc nhở bằng câu thành ngữ “*Đừng mơ việc hái sao trên trời*”. Với những việc không tương

như “hái sao trên trời”, dù bạn có nỗ lực thế nào, chuẩn bị tỉ mỉ ra sao thì nó cũng không bao giờ trở thành hiện thực. Những kế hoạch như vậy chỉ khiến bạn cảm thấy vô vọng, bế tắc hơn mà thôi.

Tuy nhiên, đôi khi vì một trở ngại nào đó, bạn vẫn không thể thực hiện được một kế hoạch vốn nằm trong khả năng. Nhận thức được điều này sẽ giúp bạn tránh khỏi cảm giác tiếc nuối, hụt hẫng kéo dài khi kế hoạch mà mình dày công xây dựng chẳng may bị đổ vỡ.

Hãy nhớ rằng: *Trong cuộc sống, không có gì là chắc chắn cả.* Do đó, bạn nên quan tâm thực hiện ba điều sau: Thứ nhất, hãy cố gắng vận dụng càng nhiều càng tốt những cách thức có thể giúp bạn tăng cường khả năng đạt đến thành công. Thứ hai, tốt nhất bạn nên có vài kế hoạch dự phòng để thay thế trong trường hợp kế hoạch đầu tiên không khả thi. Thứ ba, bất kỳ một kế hoạch nào cũng có thể thất bại, và bạn cần chuẩn bị tốt tinh thần nếu khả năng đó xảy ra.

2. Kế hoạch phải bao quát và thống nhất trong những khoảng thời gian khác nhau, chẳng hạn như một tiếng, một tuần, một năm hay mười năm. Rõ ràng, kế hoạch một năm phải

khác so với kế hoạch mười năm. Bạn có thể lên kế hoạch cho mười năm tới nhưng bạn sẽ không thể thực hiện nó một cách chính xác như mong đợi vì có rất nhiều điều bạn không thể lường trước được. Khi bàn về kế hoạch hoạt động của đế chế Anh, Winston Churchill từng nói: *“Chúng ta phải luôn nhìn về phía trước, nhưng thật khó để nhìn xa hơn những gì chúng ta có thể thấy”*. Bạn cũng cần lên kế hoạch cho một tiếng đồng hồ tới; đó là điều bạn biết chắc nó sẽ xảy ra. Tất nhiên một giờ đồng hồ ngắn ngủi chẳng nghĩa lý gì so với cả cuộc đời bạn, nhưng nếu lên kế hoạch tốt và tiến hành tốt, nó có thể đóng góp tuyệt vời cho tương lai của bạn.

Mặc dù có nhiều điều không thể biết trước được trong suốt mười năm tới, nhưng chắc chắn rằng mười năm nữa bạn sẽ già đi mười tuổi. Nếu lúc này bạn đang ở độ tuổi mười bảy, mười năm nữa có thể bạn sẽ hoàn tất một chương trình đào tạo nào đó, rời gia đình, kết hôn, khởi nghiệp, và thay đổi nơi làm việc ít nhất một lần (tính theo thống kê trung bình). Có rất nhiều sự kiện đã và đang xảy ra; đồng thời có biết bao sự kiện khác đang chờ đợi ở phía trước; vậy bạn đã lên kế hoạch cho chúng như thế nào?

Nếu bạn đang ở độ tuổi ba mươi bảy, mười năm nữa, bạn có thể đạt đến đỉnh cao của sự nghiệp, cuộc sống sung túc, con bạn có thể bước sang tuổi trưởng thành (và có khả năng chúng đang lên kế

Cơ hội như những cơn gió,
quan trọng là **cách** chúng ta
căng buồm như thế nào.

- (Lời thuyền trưởng tàu Norwegian)

hoạch thi vào một trường đại học nào đó). Tuổi tác làm cho cơ thể bạn nảy sinh nhiều vấn đề rắc rối, nhất là đối với những người có thói quen sinh hoạt không tốt cho sức khỏe. Bạn sẽ giảm nhiệt huyết và khả năng chịu đựng so với hiện tại, hoặc sẽ trở nên kiệt sức. Bởi vậy, bạn cần chuẩn bị tinh thần cho những trường hợp xấu này.

Thiết lập mục tiêu

Bạn có thể phân loại những mục tiêu của mình theo cách như sau:

- Mục tiêu dài hạn - mục đích của cuộc sống.
- Mục tiêu trung hạn - những giai đoạn trong đời.
- Mục tiêu ngắn hạn trong vài tháng đến một năm tới.
- Những kế hoạch ngắn hạn trong vòng ba mươi ngày tới.
- Những kế hoạch nhỏ từ mười lăm phút cho đến một giờ sắp tới.

Mục tiêu dài hạn là những mục tiêu liên quan đến mọi khía cạnh của cuộc sống mà bạn mong muốn – tính chất công việc, mẫu gia đình bạn

mơ ước, bạn sẽ sống ở đâu, trong hoàn cảnh như thế nào... Đối với loại mục tiêu này, bạn chỉ nên vạch ra những nét khái quát nhất, không nên đi vào những điều quá cụ thể, chi tiết vì có rất nhiều thay đổi sẽ xảy ra. Cần giữ cho kế hoạch tổng thể có một sự uyển chuyển, linh hoạt.

Mục tiêu trung hạn là những mục tiêu cho khoảng thời gian bốn hoặc năm năm; nó bao gồm những kế hoạch học tập, huấn luyện, hay bước kế tiếp trong sự nghiệp của bạn. Bạn cần phải kiểm soát chúng, và phải thường xuyên tự hỏi liệu mình có đạt được mục tiêu hay không, từ đó xác định những nỗ lực cần thiết.

Mục tiêu ngắn hạn là những mục tiêu cho khoảng thời gian từ vài tháng đến một năm. Không nên đặt ra những mục tiêu quá sức phấn đấu của mình, bởi chúng sẽ làm bạn trở nên căng thẳng và dễ nản lòng. *Hãy đề ra những mục tiêu thực tế và lạc quan, sau đó cố gắng hết sức để đạt được chúng.* Nếu không thành công, thì bắt đầu lại. Nếu vẫn thất bại, hãy làm cho thất bại đó trở nên xứng đáng. Giữ vững lập trường trước sau như một là điều cần thiết để thành công trong việc giành lấy những mục tiêu quan trọng.

Kế hoạch ngắn hạn là những mục tiêu cần hoàn thành trong thời gian từ một ngày đến một tháng. Đối với những mục tiêu này, bạn có nhiều khả năng kiểm soát chúng hơn. Bạn có thể lên hẳn một chương trình cho tuần kế tiếp, hay một tháng kế tiếp, và vạch ra những cách thức thực hiện. Nếu nhận thấy kế hoạch đó vượt quá khả năng, bạn có thể chỉnh sửa lại khoảng thời gian cho phù hợp. Bằng cách đặt mục tiêu theo từng khoảng thời gian ngắn như vậy, bạn sẽ kiểm soát chúng tốt hơn.

Ai cũng **muốn** làm điều gì đó
lớn lao, nhưng lại không
nhận ra rằng cuộc sống được
tạo thành từ những điều
rất nhỏ.

- Frank A. Clark

Kế hoạch nhỏ là những mục tiêu đặt ra cho khoảng thời gian từ mười lăm phút đến một giờ sắp tới. Đây là những mục tiêu mà bạn có thể kiểm soát một cách trọn vẹn, dễ dàng. Do được kiểm soát trực tiếp nên những kế hoạch này dù có ảnh hưởng không lớn nhưng lại đóng một vai trò quan trọng trong cuộc sống của bạn. Chúng góp phần quyết định bạn có thể đạt được những mục tiêu lớn hơn hay không. Ngạn ngữ có câu *“Cuộc hành trình ngàn dặm bắt đầu từ những bước đơn lẻ”*. Nếu không tiến hành mục tiêu dài hạn của mình ở mười lăm phút tới, thì khi nào bạn mới bắt đầu? Mười lăm phút tới hay mười lăm phút sau đó nữa? Sớm hay muộn gì bạn cũng sẽ phải chọn mười lăm phút nào đó để đặt bước chân đầu tiên của mình trên cuộc hành trình.

Nếu bạn làm tốt những kế hoạch nhỏ, và từ đó tiến đến những kế hoạch lớn hơn – *“Tôi sẽ bắt đầu bán báo cáo đó ngay bây giờ”*, *“Tôi sẽ học mười từ mới của ngôn ngữ đó ngay bây giờ”*, *“Tôi sẽ tiến hành cuộc gọi thuyết phục khách hàng mua sản phẩm của mình ngay bây giờ”* – chắc chắn những mục tiêu dài hạn của bạn sẽ khả thi hơn.

Nhìn chung, mục tiêu càng lớn càng ảnh hưởng nhiều đến cuộc sống của bạn nhưng đồng thời cũng khó kiểm soát hơn. Chẳng hạn, nếu mục tiêu dài hạn của bạn là trở thành một nghệ sĩ dương cầm nổi tiếng, thì ngay bây giờ, bạn không thể ra ngoài phố và tự thổi phồng tên tuổi của mình. Ngược lại, bạn có thể kiểm soát tốt hơn những kế hoạch nhỏ để phục vụ cho ước mơ ấp ủ của mình, như đặt ra mục tiêu: *“Trong vòng một tiếng đồng hồ tới, mình sẽ chơi thuần thục khúc dạo đầu trong bản giao hưởng của Beethoven”*. Bạn hoàn toàn có thể làm được điều đó. Một khúc biến tấu điều luyện không đủ làm bạn nổi tiếng, nhưng nó là bước chuẩn bị cần thiết cho sự thành công sắp tới của bạn.

Qua đây, có thể thấy bí quyết lên kế hoạch thành công chính là liên kết những mục tiêu ngắn hạn lại với nhau, nhờ đó sẽ làm tăng cơ hội tiến đến mục tiêu dài hạn mà cả đời bạn theo đuổi.

Dù đã là nhà vô địch thế giới, tôi vẫn có nhiều điều cần học hỏi, và ba năm tới sẽ là một hành trình để tôi kiểm tra, chất lọc...

Từ giờ trở đi, cuộc sống với tôi sẽ là một quá trình hoàn thiện và tìm kiếm, dù là những điều nhỏ nhất trong việc vượt lên những tay đua nổi tiếng khác.

- Lance Armstrong

(Tay đua sáu lần liên tục chiến thắng trong giải đua xe đạp Tour de France)

3. Lên kế hoạch cho những khát vọng. Mỗi chúng ta ít nhất cũng đều nuôi dưỡng một khát khao nào đó trong cuộc sống. Để đạt được khát khao ấy, đòi hỏi bạn phải đầu tư, cống hiến, vững tin và bền chí. Hãy chọn đúng lĩnh vực mà bạn có thể bộc lộ tốt nhất thế mạnh của mình. Chắc chắn, những điều tốt đẹp sẽ đến với bạn. Nếu ngay lúc này, bạn vẫn chưa xác định được đâu là lĩnh vực thích hợp nhất với mình, đừng lo lắng, hãy tiếp tục trải nghiệm cho đến khi niềm đam mê của bạn xuất hiện. Ngoài ra, bạn cũng nên phát triển thêm trí tưởng tượng của bản thân, bởi chúng có khả năng gọi ra cho bạn nhiều hướng đi để tìm thấy hạnh phúc.

Nếu không leo tới đỉnh
của ngọn núi, sẽ không
nhìn thấy những
cánh đồng.

- Ngạn ngữ Trung Quốc

4. Lên kế hoạch cho một điều gì đó khác biệt với cuộc sống hàng ngày. Cuộc sống luôn biến động không ngừng, cách tốt nhất để đối phó với những biến động tiêu cực là tạo ra sự khác biệt cho tài năng của bạn. Chẳng hạn, nếu bạn đã là một chuyên gia về tin học, bạn cũng nên học hỏi thêm nhiều kỹ năng trong các lĩnh vực khác, như chơi một loại nhạc cụ nào đó, biết thêm về nghệ thuật chăm sóc cây cảnh, hay kỹ năng giao tiếp với khách hàng... Trải nghiệm trong những lĩnh vực mới sẽ giúp phát triển tài năng của bạn. *Đừng để bản thân trở nên ù lì, mù mịt.*

5. Lên kế hoạch để từng bước tiến bộ. Đừng đặt mọi trông đợi của mình vào những bước nhảy ngoạn mục. Nhìn nhận một cách thực tế, bạn sẽ thấy mọi thành công trong cuộc sống đều được dệt nên từ những điều nhỏ nhất. Học thức cần được tích lũy theo thời gian, những đứa trẻ sơ sinh lớn lên từng chút một, một khu vườn đẹp phải được chăm sóc mỗi ngày, tài năng cần được tôi luyện, mối quan hệ cần được vun đắp, tình cảm cần thời gian để ngày càng sâu đậm,... tất cả đều cần một quá trình bền bỉ và liên tục.

Bởi vậy, bạn cần nhận biết sự chuyển đổi từng bước của cuộc sống và phát huy sức mạnh bản thân vào đúng thời điểm.

6. Cuối cùng, để lên kế hoạch, bạn phải có thông tin, phải nắm rõ chi tiết những vấn đề quan trọng trong kế hoạch của mình. Nếu bạn đang lên kế hoạch cho việc học, thì dù ở độ tuổi nào, bạn cũng cần tìm hiểu xem phương pháp hoặc ngành học đó có phù hợp với bạn hay không. Nếu bạn lên kế hoạch cho con đường sự nghiệp trong tương lai, một lần nữa không cần biết bạn bao nhiêu tuổi và bạn đang ở vị trí nào, bạn vẫn luôn cần có kiến thức về nghề nghiệp mà mình muốn theo đuổi. Nếu bạn lên kế hoạch xây dựng một ngôi nhà, bạn cần có kiến thức về bất động sản, kiến trúc và trang trí nội thất.

Để có kiến thức trong bất kỳ lĩnh vực nào, bạn cần phải tìm tòi, học hỏi. Hãy tập thói quen đọc sách, báo, tạp chí, hay bất cứ thứ gì bạn có trong tay. Lướt web và chia sẻ kiến thức với mọi người, bạn sẽ ngạc nhiên trước những kinh nghiệm mà họ có được. Không những thế, bất cứ ai khi đối thoại với bạn cũng sẽ rất hứng thú trước một người đang hào hứng lắng nghe như bạn.

Chẳng hạn, nếu bạn hỏi thăm một du khách nước ngoài những câu hỏi như: Đất nước của họ trông như thế nào? Con người ra sao? Người dân ở đó sống chủ yếu bằng nghề gì? Khác biệt nào

giữa hai quốc gia khiến họ thực sự ấn tượng?... thì chắc chắn, những tò mò của bạn không chỉ được giải đáp, mà sự cách biệt về văn hóa giữa bạn với người đó cũng sẽ được thu hẹp và cả hai sẽ cảm thấy thân thiện với nhau hơn.

Tích lũy kinh nghiệm từ cuộc sống là điều luôn cần được khuyến khích. Bất cứ điều gì có thể giúp chúng ta hiểu thêm về thế giới xung quanh cũng đều đáng để học hỏi. Đặc biệt, bạn nên quan tâm nhiều hơn đến những kinh nghiệm gần gũi với kế hoạch mà mình đang chuẩn bị. Điểm mấu chốt là bạn sẽ không thể có những kế hoạch tốt nếu không có những yếu tố cơ bản nhất để lên kế hoạch, đó là *kiến thức* và *kinh nghiệm*. Và thật tuyệt vời nếu bạn tích lũy được cả hai điều đó.

Đừng đợi
đến lúc khát mới đi
đào giếng.

- Ngạn ngữ Trung Quốc

Chương 2

PHÁT HUY THỂ MẠNH BẢN THÂN

BẠN CÓ MUỐN HẠNH PHÚC?

Để có được cuộc sống như mình mong muốn, bạn cần có nhiều cơ hội để lựa chọn, càng nhiều càng tốt. Để được tự do lựa chọn, bạn phải có nhiều “tài sản” như sức khỏe tốt, học hành đến nơi đến chốn, tài năng, kinh nghiệm, gia đình hạnh phúc, bạn bè tốt... Ngay cả khi bạn không biết chính xác mình muốn gì, bạn cũng nên tập trung tích lũy những “tài sản” ấy cho mình. Chúng sẽ đưa đến nhiều cơ hội, gợi mở nhiều hướng đi tươi sáng cho tương lai của bạn.

Bạn có thể tự đánh giá “tài sản” của mình theo cách mà các công ty hay ngân hàng thường làm, đó là cộng dồn những điểm mạnh và trừ dần những điểm yếu. Chỉ khác ở chỗ nếu như các tổ chức thương mại nhìn vào tiền tệ, tích lũy tài chính, thì bạn nhìn vào những giá trị của bản thân. Điều này sẽ được bàn cụ thể ở những trang tiếp theo. Hãy chiêm nghiệm những giá trị ấy ở trường hợp cụ thể của bản thân: tài sản nào bạn đã có, và nó thực sự được phát huy hết giá trị hay chưa? Cái nào bạn không thể kiểm soát và cần được lên kế hoạch?

Những “tài sản” có ảnh hưởng mạnh mẽ đến sự lựa chọn của bạn trong tương lai là:

1. Tài năng và kỹ năng
2. Thông minh lý tính (IQ)
3. Thông minh cảm xúc (EQ)
4. Bạn bè
5. Học hành
6. Gia đình
7. Kinh nghiệm
8. Dáng vẻ bên ngoài
9. Sức khỏe

Càng có nhiều những “tài sản” trên, cơ hội lựa chọn cho tương lai của bạn sẽ càng phong phú.

RÈN LUYỆN TÀI NĂNG VÀ KỸ NĂNG

Tài năng và kỹ năng là hai yếu tố quan trọng nhất để mở ra những con đường mới. Tài năng là những năng khiếu bẩm sinh, còn kỹ năng là cái bạn phải trau dồi, tích lũy mới có được. Tốt nhất, bạn nên tìm hiểu để phát hiện ra tài năng của mình, từ đó phát triển các kỹ năng cần thiết để hỗ trợ cho tài năng phát huy đến mức cao nhất. *Tài năng chỉ thực sự phát huy tác dụng khi được hòa nhập và thể hiện thông qua các kỹ năng.*

Ví dụ, nếu có tài kết giao với nhiều loại người khác nhau, bạn nên tập trung vào phát triển kỹ năng làm việc nhóm như lập kế hoạch và triển khai các cuộc họp, làm trung gian giao tế, truyền đạt thông tin và khuyến khích mọi người trong nhóm làm việc hiệu quả hơn.

Nếu có tài trong lĩnh vực nghệ thuật, bạn nên tập trung vào phát triển những kỹ năng như đồ họa vi tính, phác họa hình ảnh, điêu khắc, thiết kế thời trang...

Tài năng làm nền tảng cho kỹ năng, và kỹ năng là nền tảng cho việc mở ra các cơ hội. Nếu bạn có thể chơi guitar, lập trình một phần mềm truyền thanh, trồng lan, bán hàng hay viết truyện ngắn, bạn sẽ có nhiều cơ hội hơn so với những người không có gì nổi trội.

Một giáo viên ngoại ngữ của tôi từng nói: *“Nếu bạn có thể nói tiếng Pháp thông thạo, chắc chắn một ngày nào đó bạn sẽ nhìn thấy Paris”*. Bạn thấy đấy, kỹ năng ngoại ngữ có thể mở ra những cánh cửa mới, những chân trời mới; và các kỹ năng khác cũng vậy.

Có một số kỹ năng đáng để chúng ta đầu tư thời gian phát triển hơn những kỹ năng khác. Vậy, làm thế nào để xác định được những kỹ năng này? Dưới đây là một số gợi ý dành cho bạn.

1. Kỹ năng có phải là một phần của sự nghiệp? Ví dụ, viết văn rõ ràng là một kỹ năng quan trọng ở hầu hết mọi lĩnh vực – viết báo, quan hệ công chúng, nghiên cứu khoa học, nhân viên kinh doanh... Khả năng này cần thiết ở bất kỳ công việc nào liên quan đến giao tiếp. Vì vậy nó là một kỹ năng hữu ích cần phát triển. Và như bất kỳ một kỹ năng nào khác, bạn cần phải kiên trì luyện tập.

Sự kết hợp các kỹ năng khác nhau sẽ càng mang lại nhiều lợi ích. Nếu bạn biết hàn, sử dụng cưa điện, khởi động động cơ diezen hay lắp đặt hệ thống ống nước, chẳng những bạn sẽ có nhiều cơ hội hơn trong việc lựa chọn nghề nghiệp mà bạn còn trở nên tháo vát hơn trong cuộc sống.

Tuy nhiên, có một kỹ năng nào đó không có nghĩa là bạn phải theo đuổi đúng nghề nghiệp ấy. Chẳng hạn, bạn hoàn toàn có thể là một đạo diễn sân khấu chứ không là một anh thợ mộc, dù bạn rất thành thạo về nghề mộc. Nhưng có thể nhờ có kỹ năng đó mà trong một lần tình cờ, bạn được nhờ sửa lại cái sân khấu, và cơ hội bất ngờ đã đến với bạn – bạn nhận được lời đề nghị dàn dựng toàn bộ sân khấu.

2. Bạn có thể kiếm tiền qua việc truyền dạy cho người khác một kỹ năng nào đó. Để biết được kỹ năng nào có thể phục vụ cho mục tiêu này, bạn cần nhìn bao quát xung quanh. Hãy xác định xem đâu là kỹ năng mà muốn có được, người ta phải trả tiền cho nó? Nếu ai đó trả tiền để bạn truyền lại cho họ một kỹ năng nào đấy, thì rõ ràng đó là điều thuận lợi – chẳng những bạn có thể kiếm thêm thu nhập mà còn có nhiều

thuận lợi khác. Chẳng hạn, trở thành một giáo viên, bạn sẽ được nhiều người chú ý và nhờ đó, những cơ hội mới sẽ xuất hiện. Giả dụ, bạn dạy đồ họa ở một cơ sở địa phương, và một học trò của bạn là nhân viên kinh doanh ở một công ty quảng cáo nào đó thích tài năng của bạn, họ có thể sẽ tiến cử bạn cho vị trí đồ họa viên với mức thu nhập khá cao. Có thể bạn nghĩ viễn cảnh này hơi xa vời. Đúng, nhưng cuộc sống vẫn thường có nhiều điều tốt đẹp bất ngờ.

Một ưu điểm quan trọng khác của công việc dạy học là nó xây dựng cho bạn sự tự tin. Để dạy người khác, bạn phải có đủ trình độ để được thừa nhận như một chuyên gia. Càng có nhiều cơ hội như thế, bạn càng phát triển được lòng tự tin; càng tự tin, bạn càng có nhiều cơ hội trên đường đời.

Ưu điểm thứ ba của việc dạy học là phát triển bản thân. Để chuẩn bị cho một buổi lên lớp, bạn phải tự tìm tòi học hỏi. Càng dạy nhiều, bạn sẽ càng học được nhiều điều mới mẻ.

3. Có phải kỹ năng luôn hữu dụng suốt đời?

Cùng với thời gian và quá trình trưởng thành, các kỹ năng mà bạn có được sẽ hòa nhập và thích

ứng với cuộc sống của bạn, dù là trực tiếp hay gián tiếp. Chẳng hạn, những kỹ năng rèn luyện từ nhỏ như: chơi bi, ném đĩa, hay xây nhà trên cát chỉ đơn thuần phục vụ cho nhu cầu giải trí của trẻ thơ, nhưng chúng cũng góp phần hình thành các phẩm chất như sự khéo léo, bền bỉ, quyết đoán của bạn.

4. Biết đùa vui. Hãy tham gia vào những trò chơi của trẻ nhỏ như thổi bong bóng xà phòng, đuổi bắt, nằm dài trên bãi cỏ ngắm mây trời, hoặc các trò đùa vui đơn giản, tự nhiên khác. Khi hòa mình vào những trò chơi ấy, bạn sẽ cảm nhận được sự hồn nhiên và tươi trẻ. Biết thư giãn cũng là một kỹ năng rất quan trọng và hữu ích trong cả cuộc đời bạn. Nó cho bạn niềm vui để yêu quý và thưởng thức cuộc sống, để từ đó dấn thân vào mọi hoạt động với tất cả nhiệt huyết và niềm đam mê.

5. Kỹ năng đó có thuộc lĩnh vực bạn yêu thích? Khi chọn lựa cho mình một kỹ năng để phát triển, hãy lựa chọn kỹ năng thuộc lĩnh vực bạn yêu thích. Nếu không, bạn khó có thể đạt được thành tích nổi bật. Lòng quyết tâm sẽ củng cố tinh thần, giúp bạn vững bước trên con đường chông gai.

Nếu bạn thật sự muốn trải nghiệm những hoạt động mới, học hỏi những kỹ năng mới, nhưng không biết bắt đầu từ đâu, thì đây là những gợi ý:

- Đọc các tạp chí về nghệ thuật, khoa học, du lịch... Đây là những cuốn tạp chí bạn có thể dễ dàng tìm thấy ở các nhà sách hoặc thư viện.
- Học hỏi những người mà bạn ngưỡng mộ. Hãy quan sát, hoặc tốt hơn là trò chuyện với họ. Họ sẽ nói cho bạn nghe về những công việc họ đang làm, và chắc chắn họ sẽ vui vẻ đón nhận những câu hỏi của bạn.
- Tình nguyện làm một việc gì đó ở những nơi như bệnh viện, trường học, trại trẻ mồ côi, viện dưỡng lão.
- Thăm viện bảo tàng và tiệm bán đồ cổ, sưu tầm những vật dụng bạn thấy thích thú.
- Hỏi thăm những người xung quanh về sở thích và công việc của họ. Thường thì người ta đều thích nói về những đam mê của mình, nhất là khi bạn hỏi một cách chân thành và khéo léo. Hãy phát hiện ra điều gì làm họ đam mê, và tại sao họ luôn giữ được niềm say mê như thế.
- Lướt web để có thêm kiến thức, cập nhật

thông tin. Chắc chắn bạn sẽ tìm thấy điều gì đó thú vị.

PHÁT TRIỂN TRÍ THÔNG MINH LÝ TÍNH (IQ)

Trong nhiều năm qua, các nhà tâm lý đã dùng những bài kiểm tra về trí tuệ để mô tả cái mà loài người gọi là “trí thông minh”, tức khả năng phân tích để tìm ra giải pháp cho các vấn đề rắc rối. Thường thì nó được mô tả bằng một chỉ số – IQ (chỉ số thông minh), chỉ số phản ánh khả năng giải quyết khó khăn, đặc biệt là khả năng làm việc bằng trí não thông qua sự tính toán và những khái niệm khoa học.

Trong một số lĩnh vực, chỉ số thông minh được xem là thông tin quan trọng, nhưng đôi khi nó có thể bị lạm dụng. Không nên quá cường điệu mức độ quan trọng của chỉ số thông minh, bởi thực tế những người có chỉ số IQ cao chưa chắc đã thành công trong cuộc sống, và ngược lại.

1. Chỉ số IQ (Intelligence Quotient) là gì?

Hầu hết các phần trong những bài kiểm tra chỉ số thông minh đều nghiêng về đo khả năng

của bạn trong việc nhìn nhận và phân tích mối quan hệ giữa những mặt khác biệt của sự việc. Một số bài kiểm tra này có nội dung nặng về toán học, một số thì nặng về từ ngữ, số khác là những bài kiểm tra về khả năng kỹ thuật, âm nhạc, hoặc hiểu từ vựng. Những khả năng phân tích cơ bản này đóng vai trò quan trọng giúp bạn thành công trong các môn học ở trình độ đại học (đặc biệt là các môn khoa học tự nhiên). Tuy nhiên, việc đạt số điểm cao hay thấp không quyết định khả năng thành công hay thất bại của bạn trong đời sống. Những yếu tố khác như sức tưởng tượng, sự kiên trì, khả năng đồng cảm với cảm xúc của người khác cũng quan trọng không kém trí thông minh.

Mối quan hệ giữa khả năng phân tích và sự thành công trong cuộc sống cũng giống như mối quan hệ giữa chiều cao và khả năng thành công của cầu thủ trong môn bóng rổ. Chiều cao là ưu thế đầu tiên đối với một cầu thủ bóng rổ, càng cao càng tốt. Tuy nhiên, nếu chỉ cao không thôi sẽ không đủ điều kiện để trở thành ngôi sao. Muốn thành công, người đó cần được huấn luyện tốt trong điều kiện thuận lợi, đồng thời phải nỗ lực luyện tập. Điều này tương tự như mối tương quan

giữa trí thông minh và sự thành công trong cuộc sống nói chung. Để tỏa sáng, đặc biệt là trong học thuật, bạn phải có “*trí thông minh*”, nhưng sự thành công chỉ đến khi bạn :

- Luôn có ý thức rèn luyện khả năng tư duy.
- Tìm kiếm cơ hội để được học tập tốt.
- Có động lực mạnh mẽ để luyện tập, luyện tập và luyện tập.

2. Chỉ số IQ có phát triển được không?

Cũng giống như chiều cao của con người là có hạn, khả năng tư duy của chúng ta cũng chỉ phát triển đến một mức độ nào đó. Cho đến nay, việc có thể tăng cường khả năng tư duy ở trẻ em được hay không vẫn còn là một câu hỏi mở. Thực tế cho thấy, những đứa trẻ dưới tám tuổi được chăm sóc bằng một chế độ dinh dưỡng hợp lý, được học tập, tiếp cận những chương trình truyền hình có tính khơi gợi óc sáng tạo, tham gia các chuyến dã ngoại (tham quan bảo tàng, nhà máy, thư viện), sẽ có tốc độ phát triển tư duy tốt hơn những đứa trẻ không có những thuận lợi này.

Tuy nhiên, sau tuổi mười lăm, mười sáu, khi sự phát triển về mặt thể chất giảm, thì sự phát

triển khả năng tư duy ở trẻ em cũng giảm theo. Nhưng cho dù khả năng tư duy của chúng ta cơ bản không có nhiều thay đổi sau tuổi mười sáu, thì chúng vẫn có thể được sắp xếp một cách tốt hơn tùy theo sự rèn luyện của chúng ta. Cũng giống như với những người biết chăm sóc cơ thể, tập thể dục thường xuyên, ăn thức ăn bổ dưỡng, không hút thuốc, không rượu chè, nếu so sánh với những người không biết chăm sóc cho cơ thể thì chắc chắn họ sẽ hơn hẳn.

Nhiều cầu thủ bóng rổ dù không có chiều cao lý tưởng, nhưng họ vẫn chơi bóng tốt nhờ vào sự nhanh nhẹn, khéo léo, chăm chỉ luyện tập hoặc khả năng phán đoán tuyệt vời. Tương tự, nhiều người – theo kết quả đánh giá của bài kiểm tra – có khả năng tư duy chỉ đạt mức độ trung bình, nhưng vẫn thành công trong cuộc sống. Điều này cho thấy, ngoài chỉ số IQ còn có nhiều yếu tố quan trọng khác quyết định đến việc thành công hay thất bại của bạn. Một người lười biếng, không chịu trau dồi tài năng thiên bẩm, sẽ chẳng khác nào một cầu thủ bóng rổ có chiều cao lý tưởng nhưng không biết phát huy lợi thế của bản thân.

Trong suốt những năm trẻ tuổi, sự thông minh tiềm tàng ở mỗi người – như khả năng suy luận và

lý giải các ký hiệu, con số hay những vấn đề trừu tượng – sẽ đạt đến một mức độ nào đó rồi dừng lại cho đến cuối đời. Nhưng, cũng giống như cơ thể, chúng ta có thể làm cho nó trở nên sắc sảo hơn thông qua việc rèn luyện và tích lũy thường xuyên. Ngược lại, nếu không được sử dụng, nó sẽ dần bị lu mờ và một ngày nào đó khả năng tư duy, phân tích của ta sẽ giống như một lưỡi dao cùn.

3. Làm cách nào để trí thông minh mãi tỏa sáng?

Cách tốt nhất để giữ khả năng tư duy của bạn luôn minh mẫn, nhạy bén là năng tư duy. Đọc sách báo, tự tìm tòi, tham gia những khóa học, học hỏi từ những người giỏi hơn, dũng cảm đương đầu với thử thách... Những hoạt động này sẽ giúp bộ não của bạn khỏi ù lì mù mẫn.

**Hãy tận dụng khả năng
thiên phú; nếu không ta
sẽ tự đánh mất nó.**

- David Campbell